

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon.

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A faiskola helye és talaja. Gábor József. — Luczerna kaszálás, széna csinálás és kazalozás. Dömötör László. — A koles. Ebner Sándor. — Hogyan lehet a karórágást megakadályozni? Szentkirályi Ákos. — Undorító állatok Dr. Szaniszló Albert. — Nehány szó a „Verschlag“-os kaptárról. Szentgyörgyi Lajos. — Répa vetés. Sz. Á. — A viasztermelés érdekében. — Tőök buza vetések megboronálása Sz. Á. — Termény, gép és állatkiállítás Szabadkán — A burgonyát ültetés előtt hervasztani. — Könyvismertetés. — Földi giliszta Dr. Szaniszló Albert. — Karikás szőlőmivelés legajánlatosabb rendszere — Egyleti mozgalmak: Felhívás az erdélyrészi csikótelepek érdekében. — Választás 1877. május 7-en. — Vidéki gazdasági tudósítások: Cserhalomtáj, S.-Szt-György, Czerna, Orálja-Boldogfalva. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A faiskola helye és talaja.

Faiskolának mindenestre a kezelő lakásához, patak — vagy kúthoz közeli hely választandó, hogy egy részről a közelség által a felügyelet és a szorgalmas ápolás másrészt az elegendő vízmennyiség által a szükséges öntözés a lehetőségig megkönnyíthessék.

Az észak-keleti irány csak annyi különbséget tehet, hogy a déli és nyugoti fekvésen a jég és esős szélvizek, az északi és keleti fekvésen pedig a hidegek szoktak több kárt okozni a csemetékben és hogy az egészen északi oldalon az anyafák gyümölcsei nem oly tökéletesek, mint a többi oldalakon. Egyébiránt ezen különbségek sokkal csekélyebbek, hogy sem azok a faiskola helyének megválasztásában irányadók lehetnének.

A faiskolának való föld megválasztására nézve általában az a nézet uralkodik, hogy az kövér ne legyen, mivel a kövér földben nőtt csemeték, ha más faj vagy éppen soványabb talajba ültetnek, rendszeren igen sokáig szilárdnak, vagy végkép el is vesznek.

Ezen nézet igaz lehet azon esetben, ha az ily iskolában nevelt csemeték, a mint maoul elvették, soha ki nem mozdítottak a helyüktől mind addig, míg mint 4—5 éves ojtványok ki nem vetettek, tehát 5—7 évig háborítlanul mindig egy helyen vannak.

Igen természetes, hogy az ily fák gyökerei messze elterjedtek, kiváltképen a karógyökér mélyen furódott az altalajba.

Már pedig azt mindenki tudhatja, ki faültetéssel foglalkozott, hogy a vastagabb gyökerek, ha szál gyökerek nincsenek, hanem azok mint véggyökerek távol esnek a fatörzstől, — a kivételnél rendszeren levágnak és a 4—5 éves ojtvány csak a vastagabb kopasz gyökerekkel vétetik ki, melyet azután bármilyen talajba is ültetnek át, azon egyszerű ok miatt nem fakadhat meg, mert teljesen megfosztatott azon szervektől, melyek egyedül vannak hivatva a földben lévő tápanyagok felvételére.

Ezen eset gyakori az oly faiskolában, hol a magoncokat eredeti helyükön benemesítik vagy legfeljebb egy éves korukban ültetik ki ritkábban, a nélkül hogy azok karógyökerei megkurtítottatnának, azután a végképeni kivételig háborítlanul maradnak. Különösen a vadkörte magból nevelt alanyok szoktak oly hosszú és mélyen leható kopasz gyökerekkel birni, ha azok legalább kétszer az elnyult gyökerek visszavágása mellett át nem ültetődnek.

Épen azért az átültetett csemeték kiszáradását legtöbb esetben a gyökértelenség okozza. A gyökértelenség okát pedig nem kell a talaj kövérségének tulajdonítani, mert az említett rossz eljárás mellett sovány talajban is épen oly rossz gyökerű fák neveltetnek, sőt még rosszabbak, mivel abban több év múlva is el érheti a csemete a kiültetésre alkalmas nagyságát, mi alatt a gyökerek habár soványan is, de még is messze eltávoloznak a törzstől, míg a mellett a sovány talajban nevelt csemeték elkenyszerednek, elvénülnek úgy, hogy az átültetés után ha meg is maradnak, de igen sok ideig csak egy állapotban minden hajtás nélkül szilárdnak.

Ha ellenben a kövérebb talaju faiskolában a magoncok egy éves korukban kiszáradnak és karógyökereik jó rövidre elvágnak, egy év múlva a kézbenemesítés alá újból kiszedve az elnyult gyökerek ismét megkurtítottatnak, annyi rost gyöke-

ret fognak nevelni, hogy soha sem lesz panasz rá, hogy az így nevelt fák az átültetést hosszabb ideig is megsínlenék.

A talaj tulkövérsége egyetemben a nedvességgel inkább annyiban kedvezőtlen a faiskolára, hogy az ily talajba főképp nedves időjárásban egész késő őszig mindig növésben vannak a esetetek úgy, hogy a levelek csak az erősebb fagyok után hullanak le. Ha azután az ily nedvkeringsben lévő csemetéket (főképp a barackokat) 10—12 fokú hideg rögtön megtámadja, a kövérebb csemetékben tetemes károkat szokott okozni.

De ezen veszteséget a faiskola kezelőnek viselnie kell, mivel a faiskola hitelért érdekében áll egészséges fát adni a megrendelőnek, őt pedig veszteségéért bőven kárpótolja a csemeték gyorsabb növekedése. Ha tehát a faiskolának való talajban választanunk lehetne, nem épen tulkövért, de inkább erőteljesebb földet választanunk mint soványabbat, mert abban az egészségebb és gyökeresebb csemeték is gyorsabban nevednek, mint a sovány talajban.

A talaj, ritkaságára nézve ajánlatosabb a valamivel ritkább talaj, mint a tulkötött, már azért is, mert abban a faiskolánál szükséges gyakori kapálás minden időben könnyebben eszközölhető.

Gábor József

Luczerna kaszálás, — széna csinálás és kazalozás.

A luczerna kaszálás ideje az időjárástól függ. Azonban a mint bimbózni kezd, már vágatni lehet és ezen leggyengéjét külön kezeljük a disznók számára téli takarmányul. Pár nappal később, mikor már javában bimbózik, a szára nem törik, le lehet kaszálni; ki későbbre hagyja, igaz hogy nagyobb mennyiségű takarmányt nyer, de veszít a tápértékben. Eső után nedvesen, vagy erős harmat után ne vágjuk, míg meg nem szikkad, mert különben a víz kellőleg ki nem száradván penészedést okoz.

A gyűjtésének számos módját olvastam és próbáltam is. Azonban a legbiztosabbnak tartom azon eljárást, hogy a rendek rögtön a kaszások után felállított villások által szétteregettessenek. Így szétteregetve marad a széna délután 4 óráig, a mikor a kaszások is abbanhagyván a kaszálást, az egész napi vágást — kezdve a legelején — apró petrenczékbe gyűjtsék fel. Ha esőtől nem lehet tartani, akkor úgy lehet hagyni 2 nap is, azután gyűjthető nagyobb rudasokban és ha így maradhat 4—5 nap, bátran lehet egyenest kazalba rakatni. Nagyobb óvatosság kedvéért azonban minden réteg here közé egy vékony réteg jó szalma teendő, a mely a szénával összeérve, jó takarmányul fog szolgálni.

Ha azonban esőtől lehet tartani, akkor mindjárt az első nap nagy petrenczékbe kell felgyűjteni, hogy azon az eső be ne hatolhasson, a mint nyomban szép napos idő lesz, szét kell teregetni ismét és így meg szikkadván újból, felgyűjteni nagy petrenczékbe, azután úgy bánunk el vele, mint feljebb mondva van.

Fontos kellék a kazal vagy boglya rakásánál, hogy a fénkébe okvetlenül egy jó lábnyi vagy félmeternyi szalmát rakassunk, mert bármily száraznak látszik is a föld, abból mindig

fog annyi nyirkosság felpárologni, a mely a szénát elrontaná megpenészesítvén azt. Ezen elővigyázat mellett azonban a nyirkosság a szalmában marad.

Nagy kazal- vagy boglyafeneket sem szabad kezdeni; egyszerre csak akkorát, hogy még az nap betetézhető legyen, mert ha egyszer beázik, okvetlenül penészes leend.

Ugyszintén nem szabad a kazlat vagy boglyát csak úgy félig betetézni. Nem lehet itt eléggé ajánlani a legjobb betetözést, mert különben is ezen friss rakásu széna ülepedvén, lapossá leend, a mi pedig nyár közepén is a bekövetkező záporosó által beázik. Ugyanazért a mint a gazda azt látja, hogy már a kazal meglaposodott, azt halogatás nélkül újból tetőztesse, mert különben sok kárát fogja látni.

Nem különben télire minden takarmányfélét a tulságig vitt óvatossággal jól be kell tetőztetni, mert a szabad ég alatt sok idő viszontagságnak, téli nedvességnek vannak kazalaink kitéve és a szépen rakott, jól tetőzett kazal a gazdaságnak dísz.

Dömötör László.

A köles.

Néhány század előtt a köles nagyobb figyelembe részesült mint jelenleg. A köznép köles kásával táplálkozott, holott jelenleg a köles kása helyét a törökbuza foglalta el.

A köles ellensége a sok esőnek és vizenyős talajnak; a legszárazabb időben, midőn árpa, zab már elsül, a köles még kielégítő termést ad.

Legjobban sikerül a köles, midőn gyeptörésbe, kiszáritott tófenekbe, folyamok mentén, vizjárta helyekre vettetik; akkor bebizonnyul azon közmondás, hogy fizet mint a köles.

A köles vetés nem sikerülése leginkább a hiányos vagy felületes fogasoláson alapul. Minél többször fogasolom, annál biztosabb termésem. A köles minden rög iránt ellenszenvvel viseltetik és ez ellenszenv termés megtagadás által nyilvánul.

Köles után a föld elszokott gyomosodni, tehát buzának nem ajánlatos előnövény, hanem kapás vagy takarmány növények sikerrel vethetők utána.

Köles tarlót idejében felszántva és bele rozstot vetve, rendszeren sikerül.

Vetése akkor teljesítendő, midőn már utófagyoktól nem tarthatunk. Inkább kedveli a ritka, mint sűrű állást.

Egyenellen érése miatt aratása megkezdetik, midőn zászlaja alsó részén érett szemek mutatkoznak. Kévébe kötve csomóban vagy petrenczébe állítva végzi utó-érését.

Szalmája jó takarmány szarvasmarhának. A veres köles becsesebb a szürkénél, mert nem csak nagyobb termést ad, hanem szeme duzzadtabb a szürke kölesnél.

Három rész jó kölesből lesz két rész kása. Kása készítésből fenn maradt köles szemtakarók, vagy léhák és össze zuzott kölesszemek sertésekkel megétegetők. Ébner Sándor.

Hogyan lehet a karórágást megakadályozni?

Sok lónak van meg az a roszt szokása, hogy a jászolt vagy saroglyát, a rácsot, szekérrudat össze-vissza rágja; en-

nek folytán szabálytalanul és oly nagyon kopnak fogai, miszerint hiányos takarmányfelvétel miatt az állat nem képes kellőleg táplálkozni. De a karórágás legtöbbször egy másik bajjal az u. n. légnyelés vagy ökröndözéssel jár együtt: a ló nagyon megfogja metszfogaival a saroglyát, rácsat vagy valamely más szilárdul álló fatárgyat, neki feszíti fejét és nagy adagokban levegőt nyel le. Ez az erkölcstelenség sokszor veszélyes emésztési zavaroknak lehet oka. Miután pedig a lovak igen szeretik egymást majmolni, a leirt rész tulajdonság egy állatról az egész istállóra elterjedhet; különösen a kocsihintós lovaknál tapasztalhatjuk ezt.

Ezek ugyanis sokszor napokig tétlenül hevernek, elunják magukat, a mikor is mint a kis gyermekek mindenfélét megpróbálnak az unalom elűzésére, rossz erkölcsűek lesznek. Mert hát az agy tárgyat keres, melyre tevékenységét összpontosíthatja.

A leirt tulajdonságokról különféle uton módon lehet megszoktatni a lovat. Ha vasból készült rácsot, vas vagy kő etető vályut állítunk be, jó eredményt látunk utánna, ezen eljárás azonban kissé költséges. Sokan ajánlják a jászolt oly alacsonyra helyezni, hogy felső széle csak 46—50 cmnyire legyen a földtől. Mások ismét az u. n. függő vályukat használják: ezek láncz segítségével akként vannak felakasztva, hogy a lónak csak térdéig érjenek. Ezen eljárás különösen az ökröndözés ellen jó, miután ingó tárgyakkal nem feszítheti meg fejét a ló és mivel alacsonyan van elhelyezve, a jászolt nem is harapdálja. Egy amerikai szaklap, a következő eljárást hozza indítványba: vegyünk két 120 cm. hosszú jó erős pálcát, erősítsük egyik végét jobbról és balról a kötőfékhez, a másik végét pedig a jobb és bal jászolkarikaéhoz. Ily módon nem férhet a ló a jászolhoz és nem sokára elhagyja a karórágást. Ugyanúgy meg lehet akadályozni azt, hogy a befogott ló a szekér rudját harapja; ez esetben azonban csak egy pálcára van szükség.

Szentkirályi Ákos.

Undorító állatok.

Van egy pár csoportja a gerinces állatoknak, melyeket az emberek igen keves becsülésben részesítenek; undorítóknak, utálatosoknak, megvetésre méltóknak tartják őket; ha szerét tehetik irtják, pusztítják is; nem azért, mintha kárt okoznának, hanem csak előítéletből vagy tudatlanságból. Ilyen állatok a kigyók, gyikok és békák. Ezek a szegény állatok már az egyiptomi csapások közt is szerepelnek és azóta sem békültek ki velük az emberek, különösen a földmivelő nép, a mely leginkább van nekikiek lekötelve, mert e három állatcsoport különböző fajai hasznat hajtának a gazdának, midőn sok kártékony állattól szabadítják meg.

A békák kivétel nélkül mindnyájan hasznosak, vagy legalább nincs köztük olyan, a mely kárt tenne; rovarokkal, kártékony csigákkal (meztelen csiga) táplálkoznak és Angliában a kertészek szándékosan hordják a varangy békákat kertjeikbe, hogy általuk a vetemények ellenségei pusztuljanak.

A gyikokról ugyanazt mondhatjuk. Ezek is rovarokkal, csigákkal és földi gilisztákkal táplálkoznak és úgy lát-
szik, hogy a sáskákat, éjjeli lepkeket és a bogarakat legjobban

szeretik. Mindezen állatokat azonban csak úgy eszik meg, ha még élve foghatják meg őket, dögökhöz nyulni nem szoktak. A gyikokat az emberek egy része igen szelid és ártatlan állatoknak tartja; de némelyek — bár alaptalanul — azt hiszik róluk, hogy az embert is megharapják.

A kigyók láttára már nem csak utálat, de félelem érzete is szokta az embert megszállani! Nem ok nélkül, mert a mérges kigyók az emberre nézve is veszélyesek. Ilyen azonban csak egy-kettő él hazánkban és közülük a közönséges vipera (Peliás berus) van leginkább elterjedve, melyet Kolozsvár határában is találunk. A kigyók gazdasági haszna leginkább az egerek pusztításában áll.

Mindezekből az a tanúság, hogy ne bántsuk a békákat és gyikokat. A kigyók közül is csak azoknak pusztítása kívánatos, a melyek mérgesek; csak hogy itt azon nehézség fordul elő, hogy nem mindenki tudja a mérgeseket a nem mérgesektől megkülönböztetni.

Dr. Szaniszló Albert.

Néhány szó a „Verschlag“-os kaptárról. *)

Az „Erdélyi gazda“ idei 7-ik számában Dömötör László ur „Egy olcsó méhkaptárt“ írt le és ajánl fűnek fának, a melyet „Verschlag“-ból (rakládából) készít! . . . Főképen azt ajánlja a méhészeknek, hogy „oly széles és oly magas legyen, hogy kereteink beleférjenek.“

A kertészeti és méhészeti szakosztály rendelt is egy ilyen kast, mely az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalában volt megtekinthető és egyszersmint az én igénytelen személyemet bizta meg avval, hogy e kaptárról mondókáját elmondja.

Mennyire jónak tarthatja Dömötör ur e kaptárt, az onnan is kitűnik, hogy lapunk 14-ik számában azt másodszer is égis magasztalja és a mellett még egy pár olyan méhészeti eljárást ajánl, melyet jobb lesz vala elhallgatnia. A legfüresőbb azonban az, hogy csakhamar kisüti, miszerint az egy forintos kaptár tulajdonképen — 2 forint! Tartósság tekintetéből ajánlja annak befestését is, pedig oldalai kívül szalmával vannak bélelve stb.

Sajnálattal kell megjegyeznem, miszerint kár, hogy e cikk a kas megérkezése előtt már egyesületünk közlönyében napvilágot láttak, mert teljességgel nem úgy áll ennek a kaptárnak a practicus használható volta, mint az olvasó közönségünkkel megismerttetett. Annnyiban „mozgó építményü“ ugyan a mennyiben teteje felvehető és 10 léczrámája kiszedhető és vissza rakható, valamint felső zsindey deszkáskái, melyekből egyik körülbelül 5—6 centimeter átmérőjű lyukkal van ellátva itathatás tekintetéből.

Azt mondja az alkotó Dömötör ur, miszerint ő úgy hiszi, hogy e kas a méhészkedés minden kellékeinek megfelel, — én meg bátran kimondom, hogy teljességgel nem és pedig azért nem, mert e kaptárt tisztogatni, vizsgálni végtelen nehéz és másképen nem is lehet, csupán csak ha a rácsokat mind kiszedjük; a fenékdieszka oda van szegezve, a tető deszkán —

*) A kertészeti és méhészeti szakosztály majushó 2-án tartott ülésének határozatából közölve.
S z e r k.

fedélszka — semminemű kapocs vagy sarok, melynél fogva lezární vagy felnyitni lehetne. A fenék, valamint oldal- és tető deszkái is két darabból vannak elég nagy nyílással, a mi ismét baj, mert a molypille petéinek hozzáférhetlen fészkeül szolgál. A fedélszka megszegzése is nagyon gyarló, minthogy egy pár szeg csak melléje ütett azon helynek, a hová be kellett volna üttetnie. A léczrámák közül négy nem is talál eléggé jól, egyik felől igen megfeszül és ha megnyomjuk, viszont felrugja magát, pedig e ráámáknak szoroson kell találniok, hogy vigan járjanak. A méztárt elrekesztő deszka pedig hiányzik belőle. Szóval e „Verschlag“-nak nagyon sok hiánya van, hogy czélszerűség pedig mi van benne, azt csak Dömötör ur írja és tudja! Hiszen még a ráámák illő távolságát szabályozó apró szegekből is hiányzik egynehány! Röplyukzárót is talán csak akart tenni Dömötör ur, de a bizony nincs! Így hát még néhány piczulánkba bele kerül, mire elkészítettnek lesz mondható a „Dömötör-Verschlag“.

Nincs egyéb hátra mint azt javasolnom, hogy ha már így áll a dolog ezen kaptárral, — a mi pedig kétségtelen — mutassuk fel azt a maga valóságában egyleti közlönyünkben az olvasó és kivált a méhészkedő ügytársaknak a czélből, hogy ha még nem szerezték volna meg 2 frtért az egy forintos kaptárt, akkor hagyjanak annak békét és kevéssel többet költve, vegyennek inkább olyant, mely rendeltetésének megfelel.

Miután pedig a „Verschlag“ már meg van, jó lenne tán mégis valakinek, a valódi tapasztalatszerzés végett kiadni, hogy azután majd a gyakorlat is mondja reá, mit ér a Dömötör ur által összetákolts olcsó kaptár?

Szentgyörgyi Lajos.

Répa vetés.

A mostani tavasz rendkívül hátrányos időjárása miatt a tavaszi vetés sok helyen annyira megkésett, hogy sokan, kik ezt elmulasztották, már nem akarnak takarmány répát vetni, félvén, hogy ezen későre csirázó mag már nem fog kielégítő termést adhatni. Hogy a répamag gyorsan csirázzék, öntsünk rá forró vizet, midőn a víz kihült, tegyünk bele pár késhegynyi chlormeszet, kavargassuk fel ismételtén és hagyjuk a répamagot ázni benne 24 óráig. Az így vetett répa utol fogja érni azt, melyet 3—4 héttel megelőzőleg vetettünk volt el.

Sz. Á.

A viasztermelés érdekében

a földmivelés, ipar és kereskedelmi m. kir. ministerium értesítette egyletünket miként a vidékünkön termelendő viasz elárúsítása Budapesten: Ullmann C. — Beimel és Hercz — Adler Antal — Halbauer és Kölber — Aebly Adolf — Fischl testvérek — Kochmeister Frigyes utódja — Thallmayer A. és társa — Nädler János Vilmos és Bloch Mór kereskedői czégeknel esz-közölhető lévén, erre az érdekelt termelők ezennel figyelemztettek.

Törökbuza vetések megboronálása.

Ha a törökbuza vetés földje megkérgesedik, a mi a mos-

tani esős időjárás után nagyon valószínűleg, sőt agyagos talajnál bizonyosan be fog következni, boronáljuk meg a vetést jól, nem ügyelvén arra, hogy a borona néhány törökbuza szálát is ki fog tépni. A jó eredmény nem csak a törökbuza gyors növényében fog mutatkozni, hanem a kapálás alkalmával is jelentékeny munkaerő kiméltetik meg általa. A boronálásnak a föld kérges állapotánál, tehát száraz időben kell történni és még a kapálást megelőző napon is nagy előnnyel alkalmazható, sőt szükség esetén még az első kapálás után is, mindaddig, míg a törökbuza 15—20 cmeternyinél nem magasabb. Legnagyobb előnye azonban kétségtelenül akkor van, midőn a törökbuza kelését a föld kérgé akadályozza. Sz. Á.

Termény, gép és állatkiállítást

rendez a bács- bodrogh megyei gazdasági egylet idei augusztus 5—10-éig Szabadkán, melynek gép és eszköz csoportjában a birodalom bármely részéből a gyárosok és ügynökök résztvehetnek. Bejelentési határidő június 30-ika, díjakul érme, dicséret és elismerő oklevelek fognak kiosztani. Bővebb felvilágosítással említett egylet titkári hivatala (Szabadkán, Máté utca I. kör, 162 szám) szolgál.

A burgonyát ültetés előtt hervasztani.

Kísérlet tétetett a vetés előtt szellős, de árnyékos helyen hervasztott burgonyával. Egy és ugyan azon minőségű egyenlőn mivelt talajba, egy nap lett kétféle, tudni illik hervasztott és még ki nem csirázott és egyenesen a pinczéből felhozott és csirázott burgonya vetve. A kísérlet eredménye a következő. A csirás és közvetlen vetés előtt a pinczéből felhozott burgonya 6—7 nappal később kelt ki, mint a hervasztott, szára bokrosabb volt, mert a letördelt csira helyén 3—4 uj csira képződött.

A hervasztott adott 16 magot, a csirás és nem hervasztott 4 magot.

Könyvismertetés.

A karikás szőlőmivelés legajánlatosabb rendszere. A m. vásárhelyi 1871-ik évi gazdasági vándorgyűlés adományából az erdélyi gazd. egylet által 35 arannyal jutalmazott pályamunka XIV könyomatu ábrával. Irta és kiadta Fekete Pál, az erdélyi országgrész szőlészeti vándortanára. Ára 80 kr. o. é.

Az erdélyi gazdák 1871 octoberben Maros-Vásárhelyt tartott első vándorgyűlése Báro Apór Károly indítványára és tetemes hozzájárulásával egy pályadíjat tűzött ki, mely így hangzott: „Adassék a karikás mivelési rendszernek oly tervezete, mely egyszerű és jutányos, értékes és jövedelmező volta tekintetében a borászati ipar czéljának leginkább megfelel.“ E feladat huzamos ideig megoldatlanul maradt, a két első pályázat kielégítő eredményt nem nyújtott és a harmadik határidőre már csak egy pályamunka érkezett, de mint a bírálók mondják: „ámbar a pályamű vetélytárs nélkül áll bírálattal szemben, mégis nyíltan ki merjük mondani, hogy a kitűzött kérdés követelmé-

nyeinek teljesen megfelel és ez idő szerint mint legjobb: kiérdemelte a pályadíjat!"

A t. bírálók — Paget János, Zeyk József és Dr. Wolff Gyula — szakértelme teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a hízelgő elismerésnek minden szava igaz és való; azért midőn a munkát szives olvasóink figyelmébe ajánlani akartuk, elég volt szőlészetünknek ezen avatott előharcosaira hivatkoznunk.

A röviden és népszerűen irt munka mindenekelőtt az erdélyrészi karikás szőlőmivelési rendszer főbb módozatait ismerteti és csinos rajzokkal kíséri; ezután szerző áttér az általa ajánlott rendszerre „a fél meteres csapra alkalmazott karikás művelésre” és annak egyes teendőit részletesen és bárki által érthetően leírja és sikerült rajzokkal is bemutatja. A toldalékban az ültetési rendszert adja elő és végre oda függeszti kiterjedett szőlőiskoláinak jól szerkesztett catalogusát.

Azt hisszük, hogy szőlészettel foglalkozó t. gazdátársaink közül egy sem fogja elmulasztani a hézagpótló munkának beszerzését, annyival inkább, mert ára is — tekintve a költséges, de nélkülözhetlen rajzokat — olcsónak mondható. Kapható a helybeli könyvkereskedésekben, Stein és Demjén uraknál megrendelhető.

Földi giliszta.

E lapok t. szerkesztőségének közvetítésével Hidvégről beküldött kárttevő állatok jutottak kezemhez, melyek ott a vetéseket, különösen a buzavetéseket rongálják. (L. „Erd. Gazda” 17 szám, 149 lapon a hidvégi tudósítást) Ezen állatok nem egyebek, mint azon általánosan ismert férgek, melyeket földi gilisztáknak (*Lumbricus terrestris*, Regenwurm) nevezünk.

E féreg humozus földdel szokta bélesövéit meg tölteni és abból a szerves anyagokat, valamint a feloldott ásványi anyagokat assimilálja, ezenkívül bomlásnak indult növényrészekből is táplálkozik. Ha mindez elég tápot nem nyújt neki, akkor különböző tárgyakhoz és ezek közt fiatal élő növényekhez is nyúl és azokat lyukaiba vonszolja; hol azok korhodásnak indulva, táp gyanánt szolgálnak. Ez eljárásra nincsenek neki sem fogai, sem rákonyai, hanem a szájnnyilatot környező izomzat, továbbá a felajk a szájnnyilat felett levő nyulvány-izomzata teszi meg itt a szolgálatot. Néha a növénygyökerek körül ilyen gilisztából egész gomolyt találhatunk; miből azt lehetne következtetni, hogy talán a gyökereket elrágja. Ez azonban egyáltalában nem állhat, mert mint említém, semmiféle rágószere nincs.

A mondottak szerint ezen féreg kártékonyága fiatal növények bántalmazásában áll és ha nagyon elszaporodott, még abban is, hogy a növények elől elveszi a tápot.

Dr. Szaniszló Albert.

Egyleti mozgalmak.

Felhívás

az erdélyrészi csikótelepek érdekében.

A cs. és kir. közös hadügyminisztérium erdélyi gazdasági egyletünk indokolt kéréseinek engedve, ő Felsője legmagasabb beleegyezésével a csikótelepek felállításának előmunkálatait

megkezdette és azoknak költségeit az 1878-ik évi budgetbe fel is vette.

Ebből folyólag a nagy-szebeni cs. kir. katonai parancsnokság idei 1723. szám alatt az iránt kereste meg erdélyi gazdasági egyletünket, nevezné meg azon erdélyrészi birtokosokat, kik a katonai kincstárnak ily csikótelepeknek megfelelő helyiségeket később meghatározandó feltételek mellett átengedni hajlandók volnának. Megjegyeztetik, hogy a csikótelep csak egészséges vidéken lesz felállítható, valamint az is mellözhetlen, hogy az istálló mellett közvetlenül vagy legalább is közelében térs kifutó helyek legyenek. Rét és legelő nagyon kívánatos, de az azokkal esetleg összekötendő gazdálkodás feltétlenül ki van zárva. Húsz csikónak kifutó helyül mintegy 120 lépésnyi hosszú és 60 lépésnyi széles térség kívánatik, legelőül darabonként átlag egy holdat lehet számítani, a legelő azonban nem okvetlenül szükséges.

Vonatkozással a fent elősoroltakra, felkérjük mindazon erdélyrészi birtokos urakat, kik e tekintetben vállalkozni képesek és készek, miszerint megfelelő helyiségeik és az azokhoz esetleg hozzá csatolható rétek és legelők rövid ismertetését legkésőbb folyó májushó 31-éig erdélyi gazdasági egyletünk titkári hivatalához beküldeni sziveskedjenek, honnan azok megyenként és vidékenként csoportosítva, haladék nélkül a nagy-szebeni cs. kir. katonai parancsnoksághoz beterjesztetni fognak.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1877. májushó 7-én tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Választmányi ülés 1877 majushó 7-én.

154. Az aprilhó 20-án tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván, — a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Gróf Mikes Miklós, Csulak Dániel és Tompa Károly tagtársak kértnek fel.

155. Pénztári jelentés aprilhóról, mely 2390 frt 48 kr. bevételt és 1510 frt 63 kr. kiadást tüntet fel, — tudomásul szolgál.

156. Egyleti titkár előterjeszti, hogy a hordó hitelesítési kényszer ügyében a szakosztályi tárgyalás nem volt megtartható, miután a tagok kellő számmal meg nem jelentek, — a nmlgu ministeriumhoz ezen eléggé ismert ügyben közvetlenül a jelen ülésből felírni határozatott.

157. Szepesi gazd. egylet idei 88. sz. a tudatja, hogy saját felvidéki juhait a nagy testü erdélyi juhok bevitele és keresztesítésével javítani kívánja és azoknak beszerezhetése iránt utmutatásokat kér, — a t. testvéregylettel az erdélyrészi juhvásárok sorozata, valamint kiválóbb juhtenyésztőink nevei közölni fognak, egyáltalában választmány minden tőle telhető szolgálatra késznek nyilatkozik.

158. Nagy-szebeni katonai parancsnokság 1728. sz. a. a Királyhúgón innen létező magán méneseket és lötenyésztoket, valamint a lövak rövid jellemzését tudatni kéri, — kimerítő válsasz fog adatni.

159. Ministerium 5183. sz. a. tudatja azon budapesti cégek neveit, kik vidéki viaszt vásárolni hajlandók — lapban közlendők lesznek.

160. Ministerium 8021. sz. a. a gazdasági sorsjátékok ügyében felvilágosítást és utmutatást ad, — annak idején irányadóul fog szolgálni.

162. Kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 454. sz. a. az aradi borvásár catalogusát küldi meg, — tudomásul szolgál.

163. Nagy-szebeni katonai parancsnokság 1723. sz. a. tudatni kéri, hogy a felállítandó csikó telepek érdekében mely erdélyrészi birtokosok volnának hajlandók megfelelő helyiségeket átengedni, — e fontos ügyben ugy a lapok utján, mint egyes ismert birtokosokhoz sürgős felkérés lesz intézendő, a t. katonai parancsnokság pedig ezen intézkedésről értesítendő.

165. Pozsonymegyei gazd. egyesület 1875—1876-iki évkönyvét küldi be, — köszönettel fogadtatott.

166. Zemplénmegyei gazd. egyesület idej. aprthó 8-iki ülésének jegyzőkönyve mellett a Sátoralja-Ujhelyben majus 14—16-ig tartandó gazdasági kiállítás programját küldi meg, — tudomásul szolgál.

167. Főispán Szentiványi Gyula a birtokállományi kérdő íveket Brassó és Háromszék megyék által kitöltve beküldi, — örvendetes tudomásul szolgálván, feldolgozás végett egyleti titkárnak adatnak át.

168. Az egérpusztítás ügyében kiküldött enquete a kérdőív egyes pontjaira szerkesztett válaszát beadja, — a nmlgu ministeriumhoz fel fog terjesztetni.

169. Titkári jelentés a csanádmegyei gazd. egyesület 1875—1876-ik évi működéséről, — tudomásul szolgál.

170. Egyleti titkár Gamauf Vilmos a köztelki leltár második és befejező részét bemutatja, — tudomásul szolgál.

171. Egyleti titkár az összehasonlító riesling és veres bor kóstolásról rövid jelentést tesz és az eredményeket, valamint az illető szőlők statistikáját mutató táblázatos munkát előterjeszti és egyszersmint indítványozza, hogy a résztvevők csekély száma miatt az eredmény külön közzé ne tétessék, hanem minden beküldőnek tudomására hozassék, azonkívül pedig a munkát megtekintés végett a titkári irodában kitétessék. Végre kéri, hogy kolozs-monostori vegytanár Tuba Lajos urnak a borok vegyi megvizsgálásáért jegyzőkönyvileg és külön átiratban is köszönet szavazzassék; — választmány az elősorolt indítványokat egyhangulag elfogadja.

172. Csanádmegyei gazd. egyesület 18. sz. a. a mezőhegyesi uradalom leírását tárgyazó munkáját öt példányban az elnökség és könyvtár részére beküldi, — a t. testvéregyletnek ezen szives előzékenységeért választmány külön átiratban fog köszönetet mondani.

173. Cserhádi Sándor tanár urnak az „Erdélyi gazda“ 18-ik számában a phylloxera ügyében tett indítványai, — érdemük szerinti méltánylás és tüzetes jelentéstétel végett a szóbeszéd szakosztályhoz tételnek át.

Hitelesítik:

Gr. Mikes Miklós, s. k.
Tompa Károly, s. k.
Csulak Dávid, s. k.

Báró Huszár Sándor,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Cserhalomtáj, 1877. ápril 30-án.

A múlt héti folyvásti regegésben tartott napokat tul. éltük szerencsésen. A hó s a sok eső mellett is kimaradt a rettegett fagy. Tegnapelőtt kiderült az idő és már ma a szántást teljes erővel megkezdjük. A sok eső alatt az őszi rozs vetések szenvedtek és ritkultak meg. A gyümölcsfák teljes virág pompában diszlenek és a méhek is élvezhetik az édes tartalmat. A gabona és kivált a törökbuza ára emelkedett, drága a bányaroh. és a megkéssett s összehalmozódott mezeimunka miatt hág a napszám ára is. Annyi áradatot látott folyóink vize apad.

Vályi Elek.

Sepsi-Szent-György, 1877. május 4-én.

Ápril változó időjárása csak szaggatva engedte a vetések folytatását, úgy hogy még a zabvetéssel is több helyt. elkéstek a mai napig. Ápril 19-én délután az esőzés megkezdődött, a hegyeken havazás történt, mi 23-án a síkságon is bekövetkezett, csakhogy a hó itt nem volt állandó. A havasokra talán még junius vagy juliusban sem mehetnek fáért a nagy hó miatt. Ezen hűvös zavaros idő kárt nem tett semmit, pedig a cseresznye kivolt virágozva. Közben pár napi szép időnk volt, míg folyó hó 1-én ismét esőre változott és csak ma kezdhettünk munkához a magosabb helyeken, azonban a lassu feltisztulás miatt dértől alig félhetünk. Ezen héten a gabona ára tetemesen felszökött a szomszédbeli háboru miatt, mert Oláhországból keveset szállítanak. Állataink közt semmi járvány sem uralkodik. Pár községben a lapályos helyeken a rozs tökéletesen kipusztult, buza ott is jól áll. Folyóink ápril végén nagyon szétömlöttek volt.

Bene József.

Czelna, 1877. majus 5-én.

Mult hó 23-án reggel a hőmérő fagypontra süllyedt, kár azonban hála az égnek nem volt. Tegnap reggel dér volt, de kárt ez sem okozott. A sok eső és hideg káros a növényzetre s a tavaszi munkák folytatását lehetlenné teszi.

Albert Elek.

Óralja-Boldogfalva, 1877. ápril 30-án.

Lanyha telünk folytán, melyben gyakori esőzés sok keleti széllel váltakozott, őszi vetéseink egyáltalán megritkultak. Tavaszi vetéshez martiuson keresztül csak loptuk az időt a sok eső miatt. Ápril közepén innen több deres éjeink voltak, melyek azonban ugy a szőlő, mint egyéb gyümölcsökben alig észlelhető kárt okoztak. Törökbuza alá most kezdünk szántani, de vetése marad, míg melegsik kissé az időjárás. A gabona ára vidékünkön hétről-hétre emelkedik. A marhaállomány, a sok rosz takarmány miatt általában gyengének mondható.

Fabri József.

Szerkesztőségi üzenet.

A „Földmívelési érdekeink“ t. szerkesztőségének. — Becses lapja közelmult száma „A májusi szőlőfagyok ellen“ czimű cikkünket a bevezető sorok elhagyásával szóról szóra átvette, de a forrás megnevezése nélkül, kérjük ezt pótlólag megtenni.

Sz. J. urnak a mételykórra vonatkozó közleményét vettük.

Lapunk mai mellékletét.

a cs. k. szab. trieszti általános biztosító társulat mérlegét és körlevelét melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

Piaci árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Besztercze, Csik-Szereda és Fogaras újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabnaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy tized részét leütve, a maradék agyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P.o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészt, 80 krt, marad 720. kr., minthárom véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.**Szőlővessző eladás.**

Croquant muskotály 100 drb. per 1 frt. 1000 drb.
Alexandriai „ 100 drb. per 1 frt. 1000 drb.
Trámini „ „ 1000 drb. „ 6 frt. 3000 drb.
Furmint „ „ 1000 drb. „ 6 frt. 3000 drb.

Csomagolás, vasutra szállítás külön fizetendő utánvét mellett. Megrendelés-Marosújvári posta útján — Felső-Ujvárra intézendő (27.) (2-3.)

Fodor Györgyhez.

TAUFFER FERENCZ
 magkereskedő Kolozsvártt,
 ajánl vetőmagul:

hópehely, fehér rózsa, Extra Early Vermont és Early Rose burgonyákat, valódi oberndorfi sárga takarmány répa magot, melyből kívánatra mintául répákkal szolgálók, továbbá nagy választékú gazdasági, kerti és virágmagvakat, Pignoletto törökbúzát, Saynor- és Cook-féle angol kertész késeket és ásókat.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve szolgáltatnak ki.

(1.)

(19—52)

Triesti általános biztosító társaság.

(Assicurazioni Generali.)

Figyelmeztetés!

Van szerencsénk a t. cz. biztosító közönséggel tudatni, mikép Kolozsvártt egy főügynökséget alakítottunk, a melynek vezetésével **RÉTY JÓZSEF** ur bizatott meg. Budapest, 1877. május hó 1-én.

(28.)

(1—3)

A triesti általános biztosító-társaság magyarországi vezérügynöksége.

Ellenberger.

Krellwitz.

Rott.

Hivatkozva a fennebbi körözüvényre, bátorkodom az általam képviselt, jó hírnevéről ismert társaságot a legjobban ajánlani; felkérve egyszersmind az igen tisztelt nagy közönséget, bármiemü biztosítási ügyekben bizalommal hozzám fordulni.

A legolcsóbb díjak és a legkedvezőbb feltételek mellett társaságom biztosít:

tűz- és villám-, jég- és szállítási károk ellen; mivel továbbá az ugynevezett életbiztosításokat is és pedig a legkiterjedtebb combinációkban.

Bármiféle felvilágosítással készségesen szolgál:

Nagyobb városokban és községekben
 ügynökök
 alkalmaztatnak.

a triesti általános biztosító társaság
 „FŐÜGYNÖKE“

Réty.

Kolozsvártt, bel-magyarutca 1. sz.

M e g h i v á s

a „Victoria“ biztosító társaság tizenegyedik rendes közgyűlésére.

A „Victoria“ biztosító társaság t. cz. részvényesei 1877. májushó 30-án délelőtti 9 órakor Kolozsvártt az intézet helyiségében tartandó

tizenegyedik rendes közgyűlésére.

az új alapszabályok 23. 24. 29. §§-ei értelmében ezennel tisztelettel meghívtnak.

A rendes közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1876-ki üzletéről.
  2. A felügyelő bizottság jelentése a számadás s mérleg megvizsgálásáról.
  3. Ezek feletti határozás.
  4. A magyarországi részvényeseknek az 1876-ki rendes közgyűlésre beadott indítványa érdemleges tárgyalása.
  5. Választások.
- Az igazoló bizottság működését f. é. májushó 27-én kezdendi meg és 29-én zárandja be.
Kelt Kolozsvártt, 1877. májushó 2-án.

A „Victoria“ biztosító társaság igazgatósága Kolozsvártt,
WAGNER. SZASZ.

(5)

(1-2)

Kivonat az alapszabályokból:

23. §. A közgyűlésen minden részvényesnek megjelenési és tanácskozási joga van.

Minden részvény egy szavazatra ad jogot. Tíz szavazatnál többet senki sem bírhat.

Távollevő részvényesek csak szavazatképes részvényesek által képviselhetik magukat; azonban férjes nők férjeik vagy más meghatalmazottjaik, kiskorúak s gondnokaság alatt levők gyámjaik és gondnokaik, testületek, alapítványok meghatalmazottjaik által képviselhetnek, habár az ily egyének részvényesek nem volnának is.

24. §. A részvényeseknek s azok képviselőinek a közgyűlésen joggyakorolhatás tekintetéből igazoló jeggyel kell magukat ellátni, mely jegy birtoklójának nevét, állását, a képviselt részvények és azok után járó szavazat számát foglalja magában.

E czélból az igazgatóság a részvényesek közül 2 tagot választ, kikhez az igazgatóság maga részéről egy harmadikat nevez, kik együtt képezik az igazoló bizottmányt, mely a közgyűlés előtt összeülvén, a leteendő részvényeket, meghatalmazványokat böveszi, azok alapján az igazoló jegyeket kiadja, s működéséről jegyzőkönyvet és névjegyzéket vezet.

Az igazoló bizottság működési idejét a közgyűlési hirdetmény fogja jelölni, működése azonban 2 napnál kevesebbet nem tarthat s a közgyűlést megelőzőleg negyed napnál korábban működését befejezettnek nem nyilváníthatja.

29. §. Érvényes határozathozatalra 40 oly részvényes jelenléte szükséges, kik együttvéve legalább 500 részvényt és 200 szavazatot képviselnek. Mégis a 26-ik §. f.) h.) i.) k.) l.) és m.) pontjai alatt foglaltakat érdeklő határozatok csak oly közgyűlésen hozhattnak, melyen a kibocsátott részvényeknek legalább 2/3-a képviselve van.

P i a c z i á r a k.

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbmeter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	elegy buza	roz s	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzfifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce	febr. 6.	950	850	460	—	230	325	280	110	320	28
Brassó	maj. 4.	1160	870	610	465	345	600	210	100	360	40
Csik-Szereda	april. 11.	1165	940	715	650	350	600	600	200	150	28
Déau	maj. 8.	1000	860	840	—	300	550	520	240	200	36
Déva	maj. 5.	1200	1000	850	650	800	680	400	180	200	40
Erzsébetváros	maj. 5.	900	690	590	—	440	500	340	160	300	36
Fogarás	dec. 14.	775	670	450	450	200	425	140	36	—	24
K-Fehérvár	maj. 5.	1050	850	676	—	410	526	350	340	300	42
Gy.-Sz.-Miklós	maj. 5.	950	700	625	550	275	550	110	25	—	32
Kolozsvár	maj. 10.	1130	—	—	—	320	635	250	150	360	40
M-Vásárhely	maj. 3.	1050	820	700	350	320	475	300	60	380	36
Naszód	maj. 3.	1200	1000	800	465	300	480	250	100	250	28
Nagy-Enyed	maj. 3.	1050	800	700	—	326	525	340	120	235	36
N.-Szeben	maj. 8.	1000	800	610	600	400	580	260	140	350	40
Segesvár	maj. 3.	980	740	630	—	350	500	140	80	200	40
S-Sz-György	april. 30.	1060	920	570	510	320	510	250	150	200	28
Szamosujvár	maj. 7.	1125	675	610	—	295	570	400	80	500	38
Sz.-Régen	maj. 3.	985	750	750	—	290	575	290	140	320	34
Sz-Udvarhely	maj. 1.	1000	775	690	—	375	575	250	40	200	36
Torda	maj. 5.	1200	950	675	—	425	550	380	35	300	36
V.-Hunyad	april. 28.	1035	700	800	—	400	570	200	100	300	40

Melléletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számítatnak.

A hirdetés szövegét

a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
f o r i n t											
10/16 v. egész oldal	12	33	64	120	170	216	260	290	320	360	
8/16 v. fél „	6	17	32	60	90	110	130	150	160	180	
4/16 v. negyed „	4	9	16	30	45	55	65	75	80	90	
2/16 v. nyolczad oldal	3	5	9	16	24	30	35	40	45	50	
1/16 v. tizenhatod „	2	3	5	9	15	18	20	23	25	27	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.